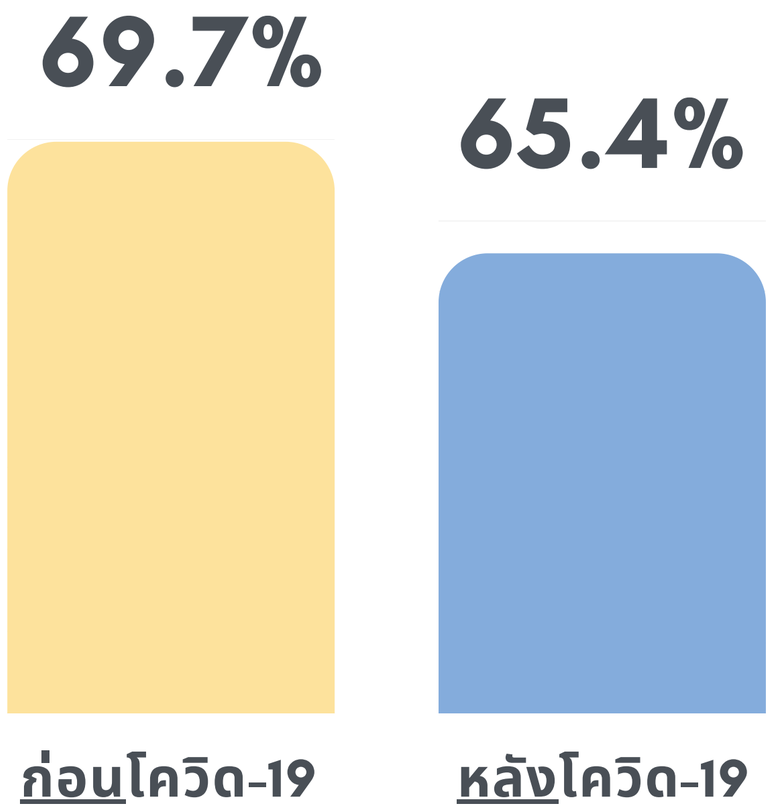
พลวัตแรงงานนอกระบบไทย

ในโลกยุคใหม่

แรงงานนอกระบบยังเป็นแรงงาน**ส่วนใหญ่**ของไทย

สัดส่วนแรงงานนอกระบบ

- สองในสามของการจ้างงานทั้งหมด
- **แรงงานนอกระบบ ≠ กลุ่มอาชีพเดียว**
- ความแตกต่างกันทั้งอาชีพ พื้นที่ รายได้ และความเสี่ยง

ทั่วประเทศ

เกษตรกร (50%)

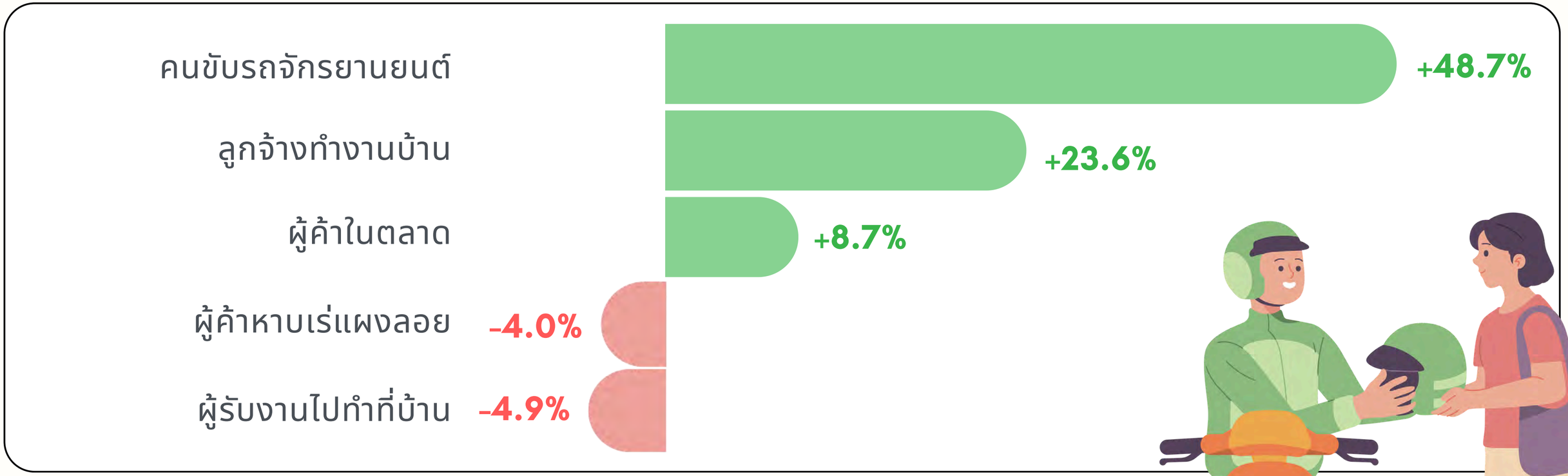
กรุงเทพ

การค้าและการบริการ (>80%)

หลังโควิด-19 แต่ละอาชีพเปลี่ยนไปไม่เหมือนกัน

- การเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้มีงานทำในบางอาชีพ ระหว่างปี 2019-2024

- การเปลี่ยนแปลงร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ไม่ใช่โควิด-19 อย่างเดียว
- แรงงานนอกระบบรูปแบบใหม่**เพิ่มขึ้น**

งานที่ยืดหยุ่น: โอกาสและความเสี่ยงเกิดขึ้นพร้อมกัน

- อิสระในการทำงานไม่ได้แปลว่ารายได้และความคุ้มครองจะมั่นคงเสมอไป

- เลือกเวลาหรือวิธีการทำงานได้
- สร้างรายได้จากอาชีพอิสระ
- ช่องทางใหม่จากแพลตฟอร์มและออนไลน์

- เสี่ยงอุบัติเหตุและสถานการณ์ไม่ปลอดภัย
- ควบคุมลูกค้าและเงื่อนไขแพลตฟอร์มไม่ได้
- รายได้ผันผวนเพราะมีต้นทุนที่ต้องรับเอง

รายได้ต่อชั่วโมงแตกต่างกันมากระหว่างอาชีพ

ลูกจ้างทำงานบ้าน

50 บาท/ชั่วโมง

คนขับรถจักรยานยนต์

77 บาท/ชั่วโมง

ผู้ค้าในตลาด ผู้ค้าแผงลอย ผู้รับงานไปทำที่บ้าน

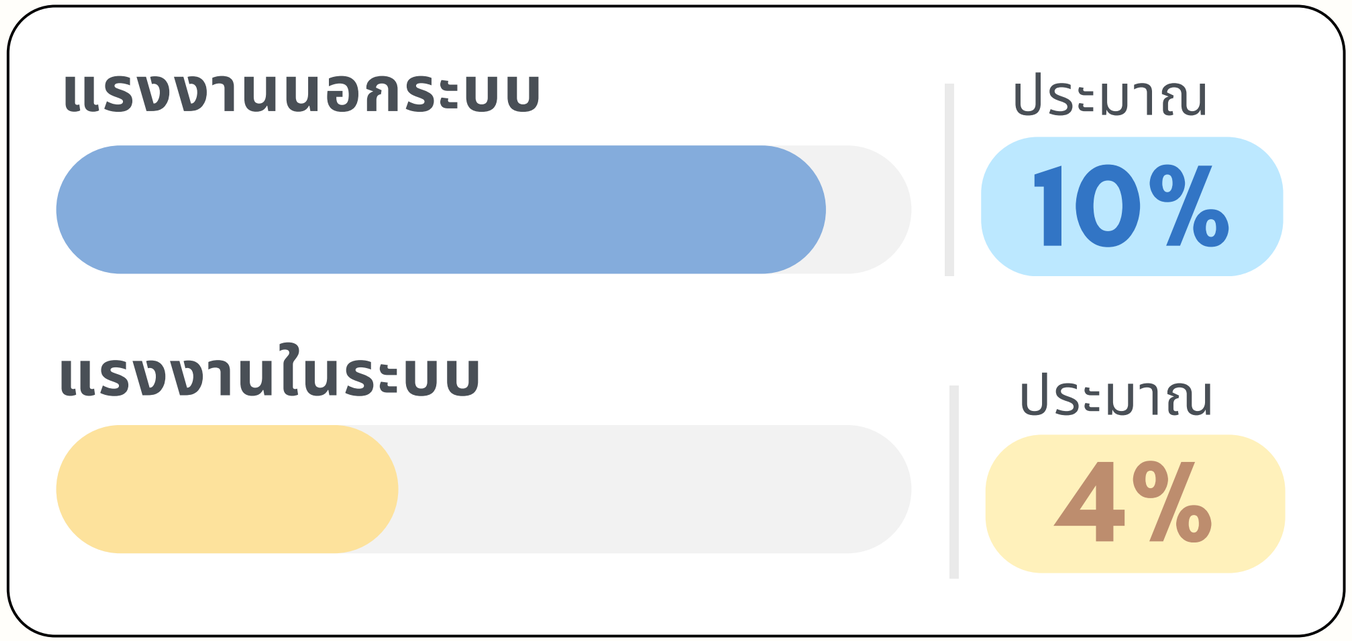

112 บาท/ชั่วโมง

- **รายได้ต่อชั่วโมงสูง ≠ รายได้มั่นคง:** ยังต้องพิจารณาต้นทุน ความผันผวน และความเสี่ยง

แรงงานหญิง: ความยืดหยุ่นกับข้อจำกัดด้านรายได้

- ช่องว่างค่าจ้างระหว่างชายและหญิง ช่วงปี 2017-2021

ข้อจำกัดที่ควรมองควบคู่กัน

- ภาระดูแลบุตรและครอบครัว
- ทางเลือกของงานที่มั่นคง
- บริการดูแลเด็กและสวัสดิการ

สัดส่วนแรงงานหญิงนอกระบบเพิ่มขึ้นตามอายุ

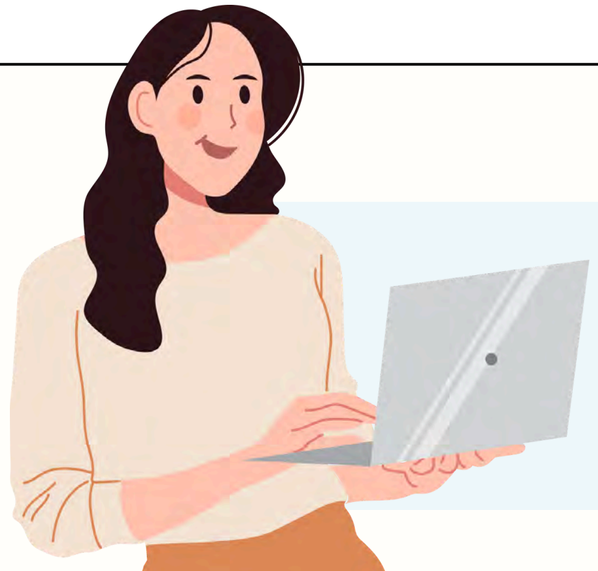
อายุ 15-24 ปี **30%** → อายุ 45-54 ปี **50%**

โอกาสดิจิทัลที่ไม่เท่าเทียมกันของแรงงาน

- ตัวอย่าง: การใช้อินเทอร์เน็ตของแรงงานหญิง

แรงงานหญิงในระบบ 88.8%

แรงงานหญิงนอกระบบ 69.0%

การเข้าถึง ≠ ใช้สร้างรายได้ได้

- ทักษะและการศึกษา
- การมีอุปกรณ์ดิจิทัล คอมพิวเตอร์
- พื้นที่อยู่อาศัย (ชนบท < เมือง)
  - กลุ่มผู้สูงอายุในชนบท (60%)
- เวลาและความพร้อมในครอบครัว

- **กลุ่มนอกระบบ** การใช้งานอินเตอร์เน็ตลดลงตามอายุ
- **กลุ่มนอกระบบที่ไม่สนใจ** และไม่เห็นความจำเป็น 20%

ระบบคุ้มครองควรออกแบบตามชีวิตการทำงานจริง

- เปลี่ยนเป้าหมาย: จาก “เข้าสู่งานในระบบ” สู่ **“เข้าถึงความคุ้มครอง”**

1 หลักประกันพื้นฐาน

คุ้มครองการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ
การขาดรายได้

2 สิทธิที่พกพาได้

เปลี่ยนอาชีพหรือรูปแบบงาน
แล้วสิทธิไม่สะดุด

3 ความคุ้มครองตรงกับความเสี่ยง

สิทธิประโยชน์ตามอาชีพ
สถานะการทำงาน
และภาระครอบครัว

4 เข้าถึงระบบสวัสดิการได้จริง

สมัครง่าย เข้าใจง่าย
ระบบสมทบที่ยืดหยุ่น
สอดคล้องกับรายได้

ความคุ้มครองที่ตอบโจทย์แรงงานแต่ละกลุ่ม

● ตัวอย่างมาตรการจากลักษณะงานและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน

คนขับรถจักรยานยนต์ / แพลตฟอร์ม	ประกันอุบัติเหตุจากงาน · ชดเชยรายได้เมื่อบาดเจ็บ
ผู้ค้าในตลาด / หาบเร่แผงลอย	เงินสมทบยืดหยุ่นตามรายได้ · ลดข้อจำกัดพื้นที่ค้าขาย
ลูกจ้างทำงานที่บ้าน	เงื่อนไขจ้างงานชัดเจน · สิทธิพักผ่อน ลาป่วย และประกันสังคม
ผู้รับงานไปทำที่บ้าน	ค่าตอบแทนโปร่งใส · ช่องทางร้องเรียน · พัฒนาทักษะและเข้าถึงทุน
แรงงานหญิงที่มีภาระครอบครัว	บริการดูแลเด็ก · สิทธิช่วงตั้งครรภ์และลาคลอด · ทักษะดิจิทัล

เป้าหมาย: เข้าถึงความคุ้มครองได้ แม้มีรูปแบบการทำงานต่างกัน